

Експертний висновок
до законопроекту згідно зі статтею 27
Бюджетного кодексу України

1. Назва законопроекту

«Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування доходів від організації та проведення азартних ігор» (реєстр. № 2713-д від 19.06.2020), внесений народним депутатом України Марусяком О. Р.

2. Завдання законопроекту

Законопроект передбачає внесення змін до Податкового кодексу України (далі – Кодекс) з метою врегулювання норм оподаткування у сфері діяльності з організації та проведення азартних ігор та діяльності з випуску та проведення лотерей, а саме:

1) у частині *понятійного апарату* пропонується уточнити та доповнити поняття, визначені у підпункті 14.1.11 пункту 14.1 статті 14 Кодексу.

Так, поняття «безнадійної заборгованості» передбачається доповнити новими ознаками, які є специфічними стосовно діяльності з організації та проведення азартних ігор та діяльності з випуску і проведення лотерей:

- редакційно уточняється (без зміни по суті) підпункт е), яким визначається, що безнадійною заборгованістю є частина призового (виграшного) фонду лотереї, що станом на 31 грудня відповідного року залишилась незапитаною з будь-яких причин переможцями у встановлений умовами проведення лотереї строк (термін);
- новим підпунктом и) визначається, що безнадійною заборгованістю є сума виграшу (призу), повернення ставки або виплата гравцю, що станом на 31 грудня відповідного року залишилась незапитаною з будь-яких причин гравцями (переможцями) у встановлений правилами проведення відповідної азартної гри строк (термін).

Поряд із цим, уточнюється поняття «діяльність у сфері розваг», визначене у підпункті 14.1.46 пункту 14.1 статті 14 Кодексу, а саме до діяльності у сфері розваг не відноситься діяльність з організації та проведення азартних ігор та діяльність з випуску та проведення лотерей.

Натомість наводиться нове поняття «діяльність з організації та проведення азартних ігор», якою є діяльність з організації та проведення азартних ігор у гральних закладах казино; діяльність з організації та проведення азартних ігор казино у мережі Інтернет, організація та проведення букмекерської діяльності (у тому числі діяльність з проведення парі тоталізатора на іподромі), діяльність з організації та проведення азартних ігор у залах гральних автоматів (новий підпункт 14.1.279).

Крім того, в Кодексі запроваджується нове поняття «дохід від діяльності з організації та проведення азартних ігор», яким визначається сума грошових коштів, отриманих у готівковій та/або безготівковій формі в касу та/або на рахунки

ДОКУМЕНТ СЕД МінФін АСКОД

Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000099F72E008EA48300

Підписувач Воробей Світлана Іванівна

Дійсний з 30.04.2020 12:26:18 по 30.04.2022 12:26:18

Міністерство фінансів України

11210-02-3/19795 від 02.07.2020

організатора азартних ігор від гравців в азартні ігри, зменшена на суму виплачених гравцям протягом цього звітного періоду виграшів в такі азартні ігри, збільшена на суму безнадійної заборгованості, визначеної підпунктом и) підпункту 14.1.11 пункту 14.1 статті 14 Кодексу, та зменшена на суму виплачених гравцям протягом цього звітного періоду виграшів (призів), виплат в такі азартні ігри, повернень ставок (новий підпункт 14.1.271¹).

Також передбачається виключення з переліку прав контролюючих органів, визначених статтею 20 Кодексу, щодо звернення до суду для застосування санкцій, пов'язаних із заборонаю організації і проведення азартних ігор на території України (підпункт 20.1.40 пункту 20.1 статті 20 Кодексу);

2) у частині податку на прибуток підприємств щодо об'єкта оподаткування редакційно уточнюється визначення доходу, отриманого від:

- діяльності з випуску та проведення лотерей (підпункт 134.1.4 пункту 134.1 статті 134 Кодексу);
- діяльності з організації та проведення азартних ігор (виключається з цього поняття дохід, отриманий від букмекерської діяльності, та дохід, отриманий від азартних ігор з використанням гральних автоматів, та механізм визначення такого доходу, оскільки визначення доходу від діяльності з організації та проведення азартних ігор буде визначатись у новому підпункті 14.1.271¹ (підпункт 134.1.5 пункту 134.1 статті 134 Кодексу).

Крім того, виключається підпункт 134.1.6 пункту 134.1 статті 134 Кодексу щодо об'єкта оподаткування доходу, отриманого від азартних ігор з використанням гральних автоматів.

Поряд із цим, законопроект передбачає зміни до пункту 136.4 статті 136 Кодексу щодо встановлення знижених, порівняно з діючими, ставок податку на дохід:

- 5 відсотків від доходу, отриманого від організації та проведення букмекерської діяльності, у тому числі діяльності з проведення парі тоталізатора на іподромі (замість діючої у розмірі 18 відсотків);
- 10 відсотків від доходу, отриманого від діяльності з організації та проведення азартних ігор в казино у мережі Інтернет (замість діючої у розмірі 18 відсотків від доходів казино);
- 10 відсотків від доходу, отриманого від діяльності з випуску та проведення лотерей (замість ставки у розмірі 30 відсотків). При цьому, пропонується виключити пункт 136.6 статті 136 та пункт 48 підрозділу 4 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу, якими ставка податку на дохід від операцій з випуску та проведення лотерей визначена у розмірі 30 відсотків, із застосуванням поступового щорічного збільшення ставки податку до розміру, визначеного пунктом 136.6 статті 136 Кодексу (у 2020 році передбачена у розмірі 28 відсотків, з 2021 року – у розмірі 30 відсотків).

Одночасно передбачається збільшення ставки податку на дохід щодо отриманого доходу від діяльності з організації та проведення азартних ігор в залах гральних автоматів та гральних автоматів в гральних закладах казино – 12,5 відсотків (замість діючої у розмірі 10 відсотків).

Крім того, змінами до пункту 141.5 статті 141 Кодексу, зокрема, визначається, що податок на дохід, нарахований суб'єктами, що здійснюють таку діяльність, є різницею, яка зменшує фінансовий результат до оподаткування податком на прибуток підприємств. Натомість чинні положення Кодексу, навпаки, визначають, що податок на дохід не є різницею та не зменшує фінансовий результат до оподаткування таких суб'єктів.

При цьому, зазначений пункт Кодексу доповнено положенням щодо нарахування та сплати податку на прибуток за базовою ставкою від іншої діяльності, яка не пов'язана з діяльністю організації та проведення азартних ігор.

Разом з тим, законопроект пропонується виключити пункт 48 підрозділу 4 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу щодо поетапного підвищення ставки податку на дохід від операцій з випуску та проведення лотерей. Натомість пропонується доповнити підрозділ 4 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу новим пунктом 48¹ щодо відтермінування оподаткування діяльності з організації та проведення азартних ігор із застосуванням ставки у розмірі 0 відсотків до 1 січня 2024 року, але не раніше моменту створення системи онлайн моніторингу відповідно до Закону України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор», що призведе до фактичного узаконювання ухилення від оподаткування доходів з діяльності організації та проведення азартних ігор;

3) у частині податку на додану вартість передбачається внести зміни до пункту 197.6 статті 197 Кодексу, а саме із звільнених від оподаткування податком на додану вартість операцій, що надаються підприємствами і організаціями, які засновані громадськими організаціями осіб з інвалідністю, виключити операції, які надаються такими платниками під час діяльності з організації та проведення азартних ігор та діяльності з випуску та проведення лотерей;

4) у частині податку на доходи фізичних осіб законопроект пропонується виключити з бази оподаткування податком на доходи фізичних осіб доходи у вигляді вигравів та призів від участі в азартних іграх та лотереях.

Також пропонується виключити підпункт 170.6.2 пункту 170.6 статті 170 Кодексу, відповідно до якого податкові агенти – оператори лотереї у податковому розрахунку, подання якого передбачено підпунктом "б" пункту 176.2 статті 176 Кодексу, відображають загальну суму нарахованих (виплачених) у звітному податковому періоді доходів у вигляді вигравів (призів) та загальну суму утриманого з них податку. При цьому, у податковому розрахунку не зазначається інформація про суми окремого виграшу, суми нарахованого на нього податку, а також відомості про фізичну особу – платника податку, яка одержала дохід у вигляді виграшу (призу).

3. Оцінка впливу на показники бюджетів

Прийняття та реалізація положень законопроекту вплине на показники бюджетів.

4. Вартісна величина впливу на показники бюджетів

До пояснювальної записки до законопроекту не надано обґрунтованих фінансово-економічних розрахунків та пропозицій щодо оцінки впливу на показники бюджету, у зв'язку із чим обрахунок втрат бюджету здійснити неможливо.

При цьому слід зазначити, що запровадження положень законопроекту призведе до втрат бюджету внаслідок введення «податкових канікул» для діяльності з організації та проведення азартних ігор, зниження ставок податку на дохід, а також визначення податку на дохід різницею, що зменшує фінансовий результат до оподаткування.

Слід зазначити, що сума податку на дохід, який сплачують суб'єкти, що здійснюють діяльність з випуску та проведення державних лотерей, що надійшла до бюджету, становила: у 2017 році – 40,1 млн грн, у 2018 році – 77,6 млн грн, у 2019 році – 80,2 млн гривень.

При запропонованому зменшенні ставки податку на дохід від діяльності з випуску та проведення лотерей з 30% до 10% річний обсяг втрат бюджету з цього податку становитиме понад 60 млн гривень.

Крім того, реалізація положень законопроекту в частині податку на доходи фізичних осіб призведе до зменшення дохідної частини державного та місцевих бюджетів від надходжень податку на доходи фізичних осіб та військового збору.

Так, згідно з даними форми № 1ДФ про суми нарахованих та виплачених доходів, нарахованих до сплати та сплачених податків, в розрізі ознак доходу, сума утриманого (перерахованого) податку на доходи фізичних осіб з доходів фізичних осіб у вигляді вигащів та призів, крім вигащів та призів у лотерею, за 2019 рік становила 24,4 млн гривень.

5. Пропозиції щодо можливостей фінансового забезпечення у відповідному бюджетному періоді законопроекту у разі його прийняття

Пропозицій щодо можливостей фінансового забезпечення у поточному бюджетному періоді законопроектом не передбачено.

6. Пропозиції щодо відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини

Проект Закону не відповідає нормам статті 27 Бюджетного кодексу України, відповідно до якої до законопроекту, прийняття якого призведе до зміни показників бюджету, суб'єкт права законодавчої ініціативи зобов'язаний додати фінансово-економічне обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки).

7. Пропозиції щодо розгляду законопроекту

Запровадження положень законопроекту призведе до втрат бюджету з податку на прибуток підприємств внаслідок введення «податкових канікул» для діяльності

з організації та проведення азартних ігор, зниження ставок податку на дохід, а також визначення податку на дохід різницею, що зменшує фінансовий результат до оподаткування.

Крім того, слід зазначити, що пунктом 167.1 статті 167 Кодексу встановлена єдина базова ставка податку на доходи фізичних осіб у розмірі 18 відсотків для трудових, підприємницьких, пенсійних та пасивних (крім дивідендів) доходів, а також на виграші (призи). Єдина базова ставка податку на доходу фізичних осіб була запроваджена з метою вирівнювання податкового навантаження на усі доходи фізичних осіб, незалежно від їх статусу, професії та місця походження оподатковуваних доходів, що узгоджується з принципом податкової рівності усіх платників перед законом, встановленим підпунктом 4.1.2 пункту 4.1 статті 4 Кодексу.

Тож реалізація вищезазначених положень законопроекту призведе до звуження бази оподаткування і зменшення дохідної частини державного та місцевих бюджетів від надходжень податку на доходи фізичних осіб та військового збору.

При цьому слід звернути увагу на те, що згідно з пунктом 4 частини першої статті 10 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (далі – Закон № 361-ІХ) виконання обов'язків суб'єкта первинного фінансового моніторингу (далі – СПФМ) забезпечується суб'єктами господарювання, що надають послуги у сфері лотерей та/або азартних ігор під час здійснення фінансових операцій із прийняття або повернення у сукупності або окремо плати (ставок) безпосередньо у гравців, виплати виграшу (призу).

Разом з тим, частиною другою статті 8 Закону № 361-ІХ встановлено, що з 28.04.2020 СПФМ зобов'язаний повідомляти Держфінмоніторинг про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу (порогові фінансові операції, підозрілі фінансові операції, підозрілу діяльність) та надавати іншу інформацію, що може бути пов'язана з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення.

При цьому, суб'єкт господарювання, що надає послуги у сфері лотерей та/або азартних ігор, зобов'язаний також виконувати обов'язки СПФМ під час здійснення фінансових операцій із прийняття або повернення плати (ставок), виплати виграшу (призу), якщо такі фінансові операції здійснюються від його імені і за його дорученням (на підставі договору) третіми особами (абзац другий пункту 4 частини першої статті 10 Закону № 361-ІХ).

Для суб'єктів господарювання, які надають послуги у сфері лотерей та/або азартних ігор, фінансові операції є пороговими, якщо сума, на яку здійснюється кожна із них, дорівнює чи перевищує 30 тисяч гривень або дорівнює чи перевищує суму в іноземній валюті, банківських металах, інших активах, еквівалентну за офіційним курсом гривні до іноземних валют і банківських металів 30 тисяч

гривень на момент проведення фінансової операції, за наявності однієї або більше ознак визначених абзацами другим-п'ятим частини першої статті 20 Закону № 361-ІХ.

Суб'єкти господарювання, що надають послуги у сфері лотерей та/або азартних ігор, зобов'язані здійснювати належну перевірку гравців у лотерею та/або азартні ігри (за умови, що розмір ставки гравця перевищує 5 тисяч гривень).

Таким чином суб'єктами господарювання, що надають послуги у сфері лотерей та/або азартних ігор, має бути забезпечена належна ідентифікація та верифікація гравців у лотерею та/або азартні ігри.

Також слід зауважити, що відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами Україні необхідно забезпечити імплементацію відповідних міжнародних стандартів, зокрема стандартів Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму (FATF), а також стандартів, рівнозначних тим, які були прийняті Союзом.

Європейський парламент та Рада Європейського Союзу 20 травня 2015 року з метою узгодження законодавчих актів Європейського Союзу з Міжнародними стандартами з протидії відмиванню грошей та фінансуванню тероризму і розповсюдженню зброї масового знищення, ухваленими FATF у лютому 2012 року, прийняли Директиву (ЄС) 2015/849 «Про запобігання використанню фінансової системи для відмивання грошей та фінансування тероризму».

Так, відповідно до пункту 14 статті 3 Директиви (ЄС) 2015/849: «послуги азартних ігор – послуги, які передбачають здійснення ставки, яка має грошову цінність, у азартних іграх, у тому числі іграх з елементами майстерності, таких як лотереї, ігри в казино, ігри в покер та операції парі, які надаються у фізичному місці або дистанційно, електронними засобами або за допомогою будь-якої іншої технології зв'язку і на індивідуальний запит одержувача послуг».

У зв'язку із цим, з метою досягнення відповідності правової системи України у сфері протидії відмиванню доходів та фінансуванню тероризму і розповсюдження зброї масового знищення з урахуванням критеріїв, що висуваються Європейським Союзом (ЄС) до держав, які мають намір до нього вступити, пропонуємо абзац п'ятнадцятий частини першої розділу I законопроектую викласти в такій редакції:

«14.1.278 діяльність з організації та проведення азартних ігор – це діяльність з організації та проведення будь-яких ігор, заснованих на ризику або розіграші призового (виграшного) фонду між гравцями, умовою участі в яких є внесення гравцем плати (ставки), що має грошову цінність, що дає право на отримання виграшу (призу), наявність і розмір якого повністю або частково залежить від випадковості, у тому числі лотереї, ігри в казино, циліндричні ігри (рулетка), ігри в карти, ігри в кості, ігри на гральному автоматі та операції парі, що надаються за фактичною адресою або дистанційно, електронними засобами або за допомогою будь-яких інших технологій зв'язку і на індивідуальний запит одержувача послуг».

Одночасно зазначаємо, що 16 січня 2020 року Верховною Радою України прийнято в першому читанні законопроект «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор» (реєстр. № 2285-д від 18.12.2019, далі – законопроект № 2285-д).

Пунктом 8 частини сьомої розділу XI редакції тексту законопроекту № 2285-д від 10.06.2020 до II читання передбачено, що Кабінету Міністрів України «після введення в експлуатацію Державної системи онлайн-моніторингу розробити та подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо внесення змін до Кодексу в частині зміни ставок податку на дохід від діяльності з організації та проведення азартних ігор».

Ураховуючи вищевказане та те, що на даний час Верховною Радою України не прийнято закону щодо легалізації грального бізнесу (законодавчо не визначено майбутньої моделі врегулювання сфери азартних ігор в Україні), розгляд законопроекту № 2713-д є передчасним.

З огляду на викладене, проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування доходів від організації та проведення азартних ігор» (реєстр. № 2713-д від 19.06.2020) не підтримується у запропонованій редакції.

**Заступник Міністра
фінансів України**

Світлана ВОРОБЕЙ